

МЕДИАГРАМОТНІСТЬ УЧНІВ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ В КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ

Мороз П. В.,

старший науковий співробітник відділу
суспільствознавчої освіти

Мороз І.В.,

науковий співробітник відділу
суспільствознавчої освіти
Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

XXI століття є епохою, коли інформаційні технології стали одним із найважливіших складників розвитку людства. Завдяки їх стрімкому розвитку сучасна людина щоденно отримує в сотні, а то й у тисячі разів більше обсягу інформації, аніж це було 30 років тому. Відповідно тепер проблема не в отриманні інформації, а в умінні людини її сприйняти, відібрати, критично аналізувати й скористатися нею [2].

У сучасному світі інформація стала стратегічним ресурсом, що дозволяє державам та політикам впливати на події та формувати громадську думку на регіональному, національному та міжнародному рівнях. Однак сучасний інформаційний простір несе в собі певні ризики, оскільки зацікавлені сторони можуть маніпулювати інформацією. Саме тому, на думку дослідників, нині важливо боротись з масовими випадками дезінформації, які можуть не лише спотворити інформацію про сучасні та минулі історичні події, а й спричинити проблеми майбутнім поколінням істориків [3, с. 113].

У контексті широкомасштабної агресії росії проти України, забезпечення інформаційної безпеки держави є стратегічним завданням. Інформаційною зброєю російських пропагандистів стали дезінформація, тези про захист російськомовного населення та російської культури, маніпулювання історичними фактами та

міфами тощо. Лідер держави-агресора та його пропагандисти намагаються переписати історію та присвоїти історичну спадщину України, щоб обґрунтувати свої претензії на окуповані території. [3, с. 113-116.].

В умовах, коли інформація та маніпуляції з нею набувають все більшого значення шкільна історична освіта відіграє важливу роль у формуванні медіаграмотності учнів. Це передбачає розвиток в здобувачів освіти навичок оцінки та інтерпретації інформації, а також розпізнавання маніпулятивного та пропагандистського контенту. Медіаграмотність є ключовим фактором захисту інформаційно-психологічної безпеки людини та суспільства від впливу ворожої пропаганди. Як зазначається в новій редакції «Концепції впровадження медіосвіти в Україні», нині «медіаосвіта стає фундаментальною складовою інформаційної безпеки країни, відіграє стратегічну роль у вихованні патріотизму молоді, формуванні української ідентичності» [1].

На уроках історії формування медіаграмотності здійснюється шляхом аналізу медіатекстів з використанням навичок критичного мислення. Під медіаграмотністю розуміється «складова медіакультури, яка стосується вміння користуватися інформаційно-комунікативною технікою, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів, успішно здобувати необхідну інформацію, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, отриману з різних медіа, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, тобто розуміти реальність, сконструйовану медіаджерелами, осмислювати владні стосунки, міфи і типи контролю, які вони культивують» [1]. З нашої точки зору, нині медіаграмотність є однією з ключових компетенцій сучасного учня.

Один зі способів формування медіаграмотності учнів під час занять з історії є дослідницька робота з різними типами історичних джерел. Під час їх добору доцільно застосовувати багаторакурсний підхід, що передбачає використання різноманітних джерел та звернення до контroversійних питань [2]. Такий підхід сприятиме розвитку у учнів навичок критичного аналізу інтерпретацій минулого та допоможе їм зрозуміти, що жодне джерело інформації

(будь то історичні документи, веб-сайти, телевізійні передачі, статті, книги тощо) не може надати повну та абсолютно точну інформацію про певну поді/явище/історичну особу.

Аналіз різноманітних інтерпретацій минулого та історичних джерел дасть змогу учням сприймати історичний процес не як набір сухих фактів і дат, а як живий олюднений процес. Також такий підхід навчить учнів відрізняти факти від думок, дасть змогу їм зрозуміти, що події та історичні факти можна по-різному трактувати й осмислювати [3].

Крім здатності знаходити та розуміти інформацію, для сучасних учнів важливо мати навички ефективної комунікації за допомогою медіаресурсів. У сучасному світі, де медіа мають велике значення, учні повинні вміти не тільки знайти інформацію, але й висловлювати власні думки та ідеї через різні медіаформи. Для розвитку цих навичок важливо залучати учнів до створення власних медіапродуктів, таких як буклети, презентації, відеоролики тощо. Це допоможе розвивати креативні та аналітичні здібності учнів, навички критичного мислення та збагачувати їх досвід роботи з медіаінструментами.

Формування медіаграмотності пов'язане з розвитком відповідальності та поваги до інших. Учні повинні розуміти, що вони персонально несуть відповідальність за те, що публікують в медіа, тому важливо навчити їх етичній поведінці в медіа, вмінню відстоювати свої погляди та ідеї без образливих коментарів, а також поважати права та свободи інших людей. З цією метою доцільно використовувати на уроках історії різноманітні інтерактивні методи та прийоми, такі як дискусії, дебати, аналіз кейсів тощо.

Отже підсумуємо. Медіаграмотність є важливим компонентом соціальної компетентності здобувачів освіти. Навчання медіаграмотності є необхідним елементом викладання історії та громадянської освіти в школах, оскільки сприятиме розвитку критичного мислення учнів. Учителям необхідно використовувати інтерактивні методи викладання історії, щоб школярі могли ефективно опанувати різні громадянські компетентності та розвивати етику в медіа.

Література:

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontsepsiya-vprovadzhennyamediaosviti-v-ukraini-nova-redaktsiya/>

2. Мороз П. В., Мороз І. В. Інформаційний та методичний потенціал фотографії як історичного джерела (на прикладі підручника «Досліджуємо історію і суспільство»). Проблеми сучасного підручника. 2022. Вип. 29. С. 137-153. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734203/>

3. Пятіна Д.Д., Мелекесцев К. І. Фейкові новини як засіб інформаційної війни. Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2020. Випуск 12. Том 2. С. 113-116. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/9245>

УДК 339.565

Економічні науки

ФУНКЦІЇ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ «СУХИХ ПОРТІВ»

Неліпович О.В.,
науковий співробітник відділу
розвитку митної справи
Науково-дослідного інституту
фінансової політики, Україна,
м. Ірпінь, Україна

Масова контейнеризація вантажів, що перевозяться морем, у зв'язку зі зростанням розміру суден-контейнеровозів, що доставляють у порти величезні партії контейнерів, які потрібно обробити і забезпечити їх своєчасну доставку у внутрішні регіони, стала одним із визначальних чинників суттєвої активізації діяльності у напрямку розвитку «сухих портів» у світі та в Україні.

Сама ідея «сухих портів» запропонована закордонними фахівцями [1,2, 3,4], її сенс полягає в тому, щоб розвантажити